

”Djävulsverk i Maropeng”

Först var det politiken, nu är det religionen. Under större delen av det förra seklet låg skelett och benbitar från våra tidigaste förfäder slängda i lådor märkta med ordet ”babaner”.

Idag är de fossilrika markerna i Sterkfontein upphöjda till ett världsarv, men fynden fortsätter att röra upp känslor.

På inget annat ställe i världen har man hittat så många lämningar efter de första apmänniskorna som i Sterkfontein några mil norr om Johannesburg. Fram tills 1950-talet ansåg både nationalistregimen (som ju hävdade att Sydafrika var folktomt när européerna började bosätta sig här på 1600-talet) och forskare världen över att fynden var en obegriplig avvikelse på Afrikas sydspets.

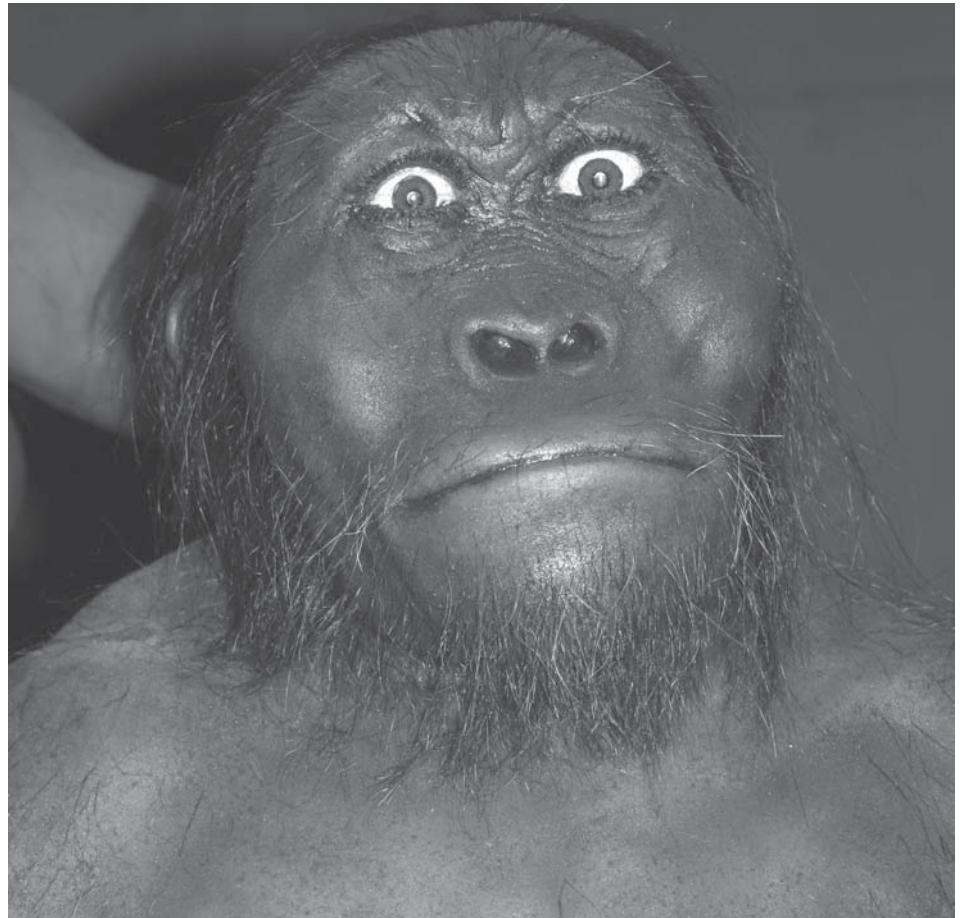
De hominider, eller apmänniskor, som hittats i Sterkfontein är mellan 3,6 och 2,8 miljoner år gamla, och numera är det ett obestridbart faktum att Afrika är människans urhem. Med hjälp av den senaste DNA-tekniken har man också kunnat göra upp med de föråldrade rasuppfattningarna; de genetiska studierna har visat att det bara finns en enda människoras, och vår gemensamma urmoder levde med stor sannolikhet längs stränderna i södra Kap för omkring 200 000 år sedan.

– Afrika är nästan aldrig det man tror. Längre ansågs det vara en omöjlighet att en sådan bakåtsträvande kontinent kunde vara mänsklighetens vagg. Men här började vår gemensamma resa, och här föddes andlighet, konst och kultur, sa president Thabo Mbeki när *Maropeng Visitor's Centre* i Sterkfontein invigdes i december förra året.

DNA-tekniken är sedan årsskiftet tillgänglig även för allmänheten. På *National Health Laboratories* vid *Wits University* i Johannesburg kan man spåra sitt eget ursprung upp till 30 000 år tillbaka i tiden.

Vid lanseringen utfördes DNA-tester på mediaprofilerna Tracy Going och Sylvia Vollenhoven. Going, som är blond och blåögd, härstammar från Kamerun, och Vollenhoven, som är afrikan, kommer närmast från Indonesien.

När talk show-stjärnan Oprah Winfrey testade sitt DNA i USA i fjol spårades hennes mitokondrier till zulufolket i Sydafrika. Winfrey jublade, men många forskare förhöll sig skeptiska då de menade att det inte möjligt att precisera geografiskt ursprung mer detaljerat än till exempel ”någonstans i Västafrika”.

För två miljoner år sedan levde hominider vid Afrikas kuster. Idag är deras ättlingar spridda över hela klotet.

FOTO: ANNIKA FORSBERG LANGA

Men för sydafrikanerna, för vilka den svarta-vita identifikationen varit total, är detta ändå revolutionerande rön.

Vem är din pappa?

Teorin om att uppkomsten av mänskligt liv och den slutliga omformningen till den moderna människan skedde i Afrika passar den afrikanism som groer i Sydafrika, och det går inte att ta miste på att det nya Maropeng-muséet i Sterkfontein har politikernas fulla (budget)stöd. Muséet är byggt inuti en kulle, komplett med både underjordisk sjö, båttur, grotta och cocktailbar.

En PR-kampanj för att locka besökare pågår, och hominider i vax är affischpojkar. En hårig man med sluttande panna och stirrande blick har fått rubriken ”Vem är din pappa?” och en annan ”Hälsa på din allra äldsta farfar!”.

Det är kontroversiellt, men inte av samma anledning som under apartheid. Nu är det de olika religiösa samfundet som kämpar med att få ihop de motsägande bilderna av skapelsen, inklusive bibelns lära om att alla människor härstammar från Eva och Adam.

Det är potentiellt sprängstoff i ett tidevarv då religiösa karikatyrer har lett till vålds-

dåd i ett flertal länder, men än så länge har Maropeng klarat sig från direkta protestaktioner. Däremot har frågan diskuterats flitigt i media.

– Fundamentalister i olika religioner avfärdar oss helt enkelt som djävulens verk och uppmanar till bojkott av muséet, säger Michael Worsnip, projektledare i Maropeng.

Andra försöker hitta en gyllene medelväg där man kombinerar religionsläran med utvecklingsteorin. Det låter kanske förvirrande, men Worsnip tror att allt fler i framtiden kommer att sälla sig till denna kompromiss – och kanske kommer Maropeng också att bli den turistmagnet som myndigheterna hoppas på.

När jag lämnar Worsnips kontor har jag famnen full med broschyrer och affischer, en föreställer en hominid.

– Och det där, säger en man i hissen, vem är det? Du menar väl inte att det är min förfader? Skulle bibeln bara vara en lögn?

Han låter förargad så jag väljer att rycka på axlarna och överlåta frågan om vem som egentligen är vår pappa till paleoantropologerna.

ANNIKA FORSBERG LANGA

Johannesburg

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.